Nr 530

LJUNBYHED I LITTERATUREN

Ljungbyhed har genom sin långa historia som militär mötesplats och förläggningsort lockat åtskilliga författare till att i roman- och memoarform berätta om soldatlivet. Ett lätt romantiskt skimmer lägger sig ibland över skildringarna av det militära, som kanske inte alltid var så gemytligt och idylliskt som det framställs. Men det är roligt att läsa om bygden i denna form bredvid faktaböckerna, som för övrigt också gärna blundar för den bistra verkligheten.

En uppmärksammad roman kom i mitten av 1930-talet. Det var fredrik Bööks VIKTOR LEJON, som skildrar militärlivet på Ljungbyhed i mitten av 1800-talet.

Fredrik Böök (1883-1961) var professor i litteraturhistoria i Lund. Han skrev några stora verk om våra klassiker och blev sedan en dominerande och fruktad kritiker i Svenska Dagbladet. Mellan de stora verken skrev han reseskildringar, noveller och romaner med lätt hand och till synes för att roa sig själv och andra. De kom vanligen till på Margeretetorps Gästgivaregård.Figurerna skapade han med hjälp av de historier han hörde av krögaren och hans vänner från Hallandsåsens sydsluttning.

Viktor Lejon är en roman om en indelt soldat från en liten by på Hallandsåsen. Efter några år som vaktepåg i närheten av hemmet kommer Viktor i repslagarlära i Ängelholm. När han är gammal nog bestämmer han sig för att bli soldat som sin far. Han skrivs in vid Norra Åsbo kompani, tillhörande I 24, i högtidligt tal kallat Kongl. Norra Skånska Infanteriregementet, i dagligt tal kallat Norringarna, som hade sitt kvarter i Ljungbyhed under åren 1831-1922.

Det är rotehållaren, proprietären Rasmus Kuhr på Ulriksfälts gård, som har till uppgift att utrusta rotens soldat.

Så här skildrar Fredrik Böök Viktor Lejons första bekantskap med Ljungbyhed:

3

"Det var en töcknig och blåsig vårmorgon, som Viktor Lejon bröt upp för att vandra till Ljungbyhed. Rasmus Kuhr hade kostat på honom en ny uniform, för han var huvudet längre än sin företrädare, men smalare till växten; kappan däremot hade sockenskräddaren ändrat, och den låg hoprullad på ränseln. Det var inte gott att se på 122 Lejon, att han var rekryt, när han tågade genom Munka-Ljungby och Östra Ljungby. I Klippan fick han sällskap med en annan soldat, som kom från Starby, ett gråskägg i en sliten och lappad uniform, och de gick och språkade om både det ena och det andra, utan att Viktor behövde röja, att han kom denna vägen fram för första gången. Det var märkvärdigt hur mycket han kom ihåg av vad far berättat och hur väl han visste besked. Men vid Herrevadskloster stod de första tälten, och då trodde Viktor att han var framme. "Jag hade inbillat mig, att du var bättre hemma på gården", anmärkte soldaten från Starby. "För att vara en grönskålling tar du dig inte illa ut, du har hållning som en gammal knekt, och du bär geväret så att man kan se att det inte är en dynggrepe. Nog djävuln kommer du att ta dig fram, du slipper nog att sluta vid kokgravarna som jag." Viktor undrade om det var långt kvar. "Fan heller", svor Starbymannen och log milt i skägget, "men vi går inte raka vägen dit, vi tar en liten omväg över Spången, för det är ditt vissa öde att du skall bjuda 63 Hallon på ett kvarter brännvin. Du som vet allting på förhand måtte väl också ha hört, att det är varenda nykomling skyldig den förste kamrat, som han träffar på sedan han vänt näsan mot Ljungbyhed." — "Det tör väl vara att jag hört glunkas om det", medgav Viktor, "bara vi inte kommer för sent till heden." — "Tror du där står någon vid vägkröken och vinkar mot oss? I kväll är där en sådan villervalla, så det är lättare att hitta en synål i en höstack än att få tag i ett Hallon eller ett Lejon. Var du glad, att du fått följe med mig, för jag skall stå fadder för dig och jag skall ordna så du får krypa in i tältet i mitt bunkalag, något upprop blir det inte förrän i morgon."

Det lät alltsammans mycket lugnande, och Viktor Lejon satt snart bänkad i frid och trevnad i hållstugan på Spångens gästgivargård, samman med korpraler och rekryter och skjutsbönder, som kommit körande till Ljungbyhed med tjocka fanjunkare och spinkiga löjtnanter och som nu behövde skölja dammet ur strupen och låta hästarna pusta ut, innan de anträdde återfärden. Vårkvällen därutanför genljöd av larm och skrik, hästar leddes till vattning nere vid Rönneån, trädgården och den skumma dalen var fulla av vagnar och koffertar, som lastades av och stuvades om och fördelades vid skenet av stallyktor — de dansade runt likt lyktgubbar, och Viktor hade aldrig hört maken till svordomar. Men det var ingen riktig ilska i det, det lät snarare festligt, och Viktor trivdes förträffligt i vimlet; sedan Hallon fått sitt kvarter och ett därtill, och i sin ordning bjudit på en omgång, fann Viktor till sin häpnad, att en av de gällaste och muntraste rösterna tillhörde honom själv. I början hade han svårt att tro det, men han lade märke till, att vad han tänkte tyst för sig själv ögonblickligen ekade tillbaka från hållstugans väggar, buret fram av den okända rösten, som i varje fall inte tillhörde någon annan av dem som satt vid bordet, och därav drog Viktor efter hand den slutsatsen, att den måste vara hans. "Buskablyg är han åtminstone inte", tänkte Viktor om sig själv, och sannerligen, den starka rösten skrek ut det också, så att det dånade och alla brast i ett skallande skratt. Nu övergick man till att sjunga visor, och det visade sig, att den okände, som inte var ett spår buskablyg, men eljest var identisk med Viktor, också hade en förträfflig sångröst

och kunde stämma i refrängerna med kraft, fastän han inte var så säker på orden. Särskilt när turen kom till visan om regementet, som marscherade i krig, var det knappast någon, som med mera jublande ton kunde hålla ut omkvädet:

> Med en bataljon till häst och en bataljon till fots
> och ett regemente skånska dragoner.

Men mitt i allt detta hände det, att en mörk uppasserska gick genom hållstugan och frågade om korpral Träff fanns där; många starka armar sträcktes efter henne, men hon gled behändigt undan och försvann tillbaka i en sal, där underofficerarna satt kring en bål, med uppknäppta uniformsrockar och kort i händerna. Viktor ryckte till för namnet Träff, men han lugnade sig genast; den Träff, som han hört talas om, var ju stendöd för länge sedan, Gud bättre, och det fanns naturligtvis någon annan nu med det namnet. Men hur det nu var, hade Viktors tankar kommit i rörelse, och rösten hade tystnat; han sköt stolen tillbaka och såg sig omkring. Kretsen var inte riktigt densamma, de flesta soldaterna var borta, det var mest korpraler, som satt kvar, och nya skjutsbönder hade slutit sig till; 63 Hallon hade tappat mössan, och Viktor kunde inte låta bli att lägga märke till, att han började bli redlös. "Det var han som skulle stå fadder för mig och skaffa mig ett tält att ligga i", gick det blixtsnabbt genom Viktors huvud. Han reste sig tvärt, fick fatt i geväret, som han ställt i hörnet bakom sin stol, och skrek: "Kommer du inte med nu, Hallon, så går jag ensam." — "Drag åt helvete, grönskålling", var allt vad han kunde få ur honom, och Viktor störtade ut.

> När han kom i friska luften, märkte han att benen vek sig under honom; men det hade blivit lika tyst inne i hans huvud som på den halvmörka landsvägen. Han visste åt vilket håll Ljungbyhed låg, och i den svala vårnatten gav han sig i väg, raglande och halvspringande. Efter en stund gick det redan bättre, och när han kom till en post, där två bajonetter sträckte
>
> sig i kors över vägen och en skrovlig röst vrålade Wer da?, samlade han alla sina krafter, klämde kolven i marken och svarade: "122 Lejon, rekryt på Norra Åsbo kompani." — "Det var minsann inte för tidigt." En lång figur hade kommit fram vid sidan av posten. "Tystnaden har gått för länge sedan, om en kvart är klockan tolv, och den som inte har inställt sig innan dess får skylla sig själv. Var kommer du från?" Viktor tyckte sig skymta en rand kring mössan, och han svarade: "Från Hjärnarpshållet, löjtnant." — "Det var inte närmsta väg", ljöd det helt försonligt. "Då må det vara hänt, att du inte hunnit fram förr. Gå rakt fram, tag första tältgatan till höger, där hittar du Norra Åsbo. Kompaniflaggan är röd." — "Tack, löjtnant", fick Viktor fram, och han lyckades hålla ordning på både ben och gevär, medan han i dunklet sökte sig fram genom lägret. I ett tält, där det snarkades i flera tonlägen, hittade han en tom plats, kastade sig i halmen, och det dröjde inte länge förrän han var borta. Hans sista tanke var att han bara med knapp nöd sluppit undan att göra ett snöpligt inträde på Ljungbyhed.

—

Viktor Lejons far hade också varit soldat. Han hade hetat Johan Viktor. Sonen fick därför namnet Viktor Johansson. Men som soldat gick det inte an att heta Johansson. Soldater skulle ha korta namn, hade de inte det blev de döpta en andra gång i livet. Vanligtvis fick de heta Sköld, Sträng eller Feldt, som finansministrar heter ibland. Eller också kunde våra vanligaste träd ge namn åt soldaterna, som t ex Ek, Bok, Tall, Björk etc. Var dopförrättaren på särdeles gott humör kunde det bli namn som Lustig, Hurtig, Glad eller liknande, kanske inte så roligt för den som döptes, men han hade inget att säga till om.

Viktor Lejon fick namn efter den förre soldaten på roten som hade hetat Lejon och som dödats av skenande hästar på Ulriksfälts gård.

Ibland hade dopförrättaren, ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ kompanichefen eller skvadronschefen, fantasi utöver det vanliga när det gällde att döpa rekryter. Så här skildrar Fritiof Nilsson Piraten (1895-1972) ett dop på Ljungbyhed i romanen BOKHANDLAREN SOM SLUTADE BADA.

Tidigt en höstmorgon i början på 70-talet hölls en dopförrättning på Ljungbyhed. Spel och sång bestods ej men långt borta slog en stalldörr i blåsten, trädens grenar rasslade och av och till hördes piskknallar från volten i ridbanan.

Dopförrättare var ryttmästaren vid Kongl. Skånska Dragonregementet Hans Holger Trapp-Gafveln, 5:e baron till Gafvelsrum, för tillfället uppsutten på en högbent fux med stora näsborrar och förnämt halvslutna ögon. Det hade blivit sent på mässen och han kände sig smått ruggig och frusen när han nu mönstrade de nyinryckta rekryterna på sin skvadron. Hans långa, magra ryttargestalt verkade också litet hopkrupen där han med ridspöt under vänstra armen satt ned i sadeln med sin djupaste eits så att rygg och säte bildade en halvparabel. Hans röda hår sköt fram i husarkrokar över de stora öronen som uniformsmössan tycktes hänga på, näsan var lätt deformerad av ett gammalt brott nedanför roten och den slätrakade munnen hade ett hungrigt, varglikt drag.

Dopkandidaterna voro tre rekryter Andersson ytterst på högra flygeln. De stodo där som de andra i sina nytilldelta uniformer som minst av allt verkade skräddarsydda. Där var ännu en Andersson, flygelkarlen, men han kan här lämnas

å sido såsom ryttmästaren gjorde det och som korrekturläsaren gör med den första av dubblerade bokstäver han påträffar: den är rätt.

Den förste av de tre gjorde trots munderingen knappast ett krigiskt intryck. Ehuru det var mulet såg han ut som om han haft solen i ögonen. Det magra ansiktet var ett enda kisande leende med sina hundratals smilrynkor. Utan att vara puckelrygg var han för övrigt skapt som det knytta folket, hade förkortad bål, långa, smala spindelben och saknade hals. Märkvärdigt nog kunde han likväl röra huvudet så kvickt och vesslelikt som om det suttit på en oljad pivot. Nu höll den högbenta fuxen framför honom och till vänster om den stod väbeln med sin anteckningsbok och läste upp hans namn: Erland Andersson.

Ryttmästaren betraktade Erland med tydligt ogillande, drog ridspöet och pekade på honom:

— Va grrinar du förr?

Rekryten sträckte upp sin givakt med ett ryck som skakade den skrangliga kroppen så att han fick ett hostanfall. Väbeln ingrep:

— Gubevare ryttmästaren! Han e sådan.

Och liksom förklarande tillade han:

— Hantverkare, skräddare!

Ryttmästaren försjönk i djupa funderingar vilka avspeglade sig däri att han sköt ut underläppen och bearbetade vänstra näsborren med knoppen på sitt spö. Plötsligt klarnade han dock upp, nickade åt väbeln och döpte:

— Stickselius!

Och med en blick på skräddaren:

— Så varre ditt namn!

Väbeln fuktade en blyertspenna i munnen och skrev namnet i anteckningsboken för vidare befordran till regementsskrivaren. Hans chef flyttade med en knappt märkbar skän-

kelrörelse fuxen ett steg sidvarts åt höger och såg med välbehag framför sig en hurtig, välväxt karl med en skälm i bruna, spelande ögon.

— Mattias eller Matts Andersson, upplyste väbeln från boken.

Nästan omedelbart föll avgörandet:

— Krakow! Krakow ska du heta!

Väbeln skrev i sitt dopregister.

Nummer tre i ordningen hette Samuel till förnamn. Skvadronchefen spände ögonen i honom men kastade genast undan blicken och fuktade överläppen med tungan som om han råkat se något otillbörligt. Samuel var en liten hjulbent krabat med sneda kolögon och svart, tvärklippt pannlugg som skymtade under mösskärmen. De utstående kindkotorna och den mörka hyn fullbordade hans ansiktes zigenarprägel. Återigen såg ryttmästaren på honom och framställde efter några ögonblick den överraskande frågan:

— Harr du ett födelsemärrke på högerr arrm? Ovanförr arrmbågen, på innerrsidan?

Han svängde hästen tätt intill ledet men måste upprepa sin fråga innan Samuel förstod och började kränga upp kollettärmen. Uniformsklädet var likväl för stelt och han måste ta av sig rocken för att blotta armen. Chefen lutade sig ivrigt från sadeln för att kunna se bättre. Och Samuel visade verifikation på det ja han redan framstammat till svar på frågan, ett högrött eldmärke på högra överarmens insida. Ryttmästaren skrattade ett torrt, gnäggande skratt och sade såsom för sig själv, men så högt att det hördes av alla:

— Hade jag inte en morrbrror som varr biskop, skulle jag bli mörrkrädd. Ett besynnerligt sammanträffande, min svarrta själ! Det fårr de höra på mässen.

Han hade redan satt fuxen i rörelse för att rida till viktigare uträttningar än rekrytdop, då väbeln påminte:

— Gubevare ryttmästaren! Namnet?

— Guttbein! utropade han då. Guttbein, förr höge fan! Och han strök hästen tillbaka till väbeln, tilläggande: Han skrriverr väl in det rrätt, fanjunkarren?

Först sedan han kontrollerat bokföringen red han bort medan skvadronen började diskutera de nya namnen.

Stickselius befanns allmänt vara ett gott namn på en skräddare och vad Krakow beträffade kunde sergeanten upplysa att det var taget efter en valplats som skånska dragoner en gång ärofullt fuktat med eget och rikets fienders blod. Men Guttbein lät välskt och främmande och ingen var i stånd att finna någon mening i det. Samuel själv gjorde sig viktig och besynnerlig med det nya namnet och kom med dunkla antydningar om ett samband mellan eldmärket och den rödhårige baronen till Gafvelsrum. En vacker dag visste dock hela regementet att ryttmästarens livhetär i Malmö var en liten en med sneda kolögon och svart, tvärklippt pannlugg och att hon gått under smeknamnet Guttabena ända sedan den dag hon relegerats från flickpensionen. Vidkommande hennes hjulbenthet och ett visst födelsemärke gavs klart besked av en korpral på livskvadronen som någon tid tjänat kalfaktor hos baron Gafveln. Samuel Guttbein fick ej längre anledning att stoltsera med sitt namn som i stället blev honom till en tämlig börda. Emellertid visade han sig med tiden vara en snäll gradpasserare och slutade som välmående boställsfanjunkare och om hans liv och framgångar veta skattelängderna att berätta. Men trots denna karriär minnes hans namn numera endast tack vare dess egenartade etymologi.

Guttbeins dopkamrater åter som bägge hörde hemma i Grimsby voro bestämda att ej nå högre grad än korpralens.

Lite mer än femtio år efter Piratens skildring av dopet på flygarna Ljungbyhed drar ~~flygar~~ in i de gamla lägren där infanterister, dragoner och husarer haft sina sommarövningar. Nu var det en ny sorts militärer, lite mer av äventyrare och våghalsar, som skulle börja bygga upp det svenska flygvapnet med början 1926. Om detta berättar Annna Sparre (f.1906) i romanen FLYKT UTAN VINGAR som kom ut 1982. Boken är tillägnad de unga fruarna i Ljungbyhed under flygets barndom.

Anna Sparre var gift med den förste flygingenjören på F 5, greve Clas Sparre (d. 1948) Paret bodde först i Klostervillan och sedan på Västrarps gård i Riseberga. Anna Sparre har skrivit en lång rad romaner sedan den sena debuten 1970. Vidare har hon i boken VÄNNEN MIN skildrat sin vänskap med drottning Astrid av Belgien.

FLYKT UTAN VINGAR är en romantisk historia som handlar om en ung flickas utveckling och mognad under 20 års tid, från 1925 till andra väldskrigets slut.

Marie heter huvudpersonen som kommer från en välbärgad familj på en stor gård på Östgötaslätten nära Malmslätt. Ungdomarna umgås med flygofficerarna på F 1. Marie förälskar sig och gifter sig med en av dem, Eric. Eric får kommendering till F 5 i Ljungbyhed som flyglärare. Ljungbyhed var förstås illa rustat för att ta emot en mängd familjer på en gång. Det var dåligt med bostäder och annan service. Levnadsvillkoren var helt annorlunda än dem Marie var van vid från sitt föräldrahem. "Vid första anblicken av sitt blivande hem hade hon blivit chockad över hur primitivt det var. Hon hade svårt att dölja sin besvikelse men tog sig i kragen, de andra familjerna hade det mer eller mindre likadant. Det var ont om vinterbonade bostäder, de som kommit ner först och hade barn fick de bästa husen. Eric talade om fynd då han fått hyra undervåningen hos bryggaren, inte långt från Spångens gästgivaregård."

Men det finns ett slags pionjäranda som smittar av sig även på Marie efter en tid. "Hon kunde inte undgå att så småningom smittas av de andras entusiasm, hon var en nybyggare som de, nästan stolt att få tillhöra den kontingent som utvalts att bygga upp flygskolan under så anspråkslösa förhållanden."

Det var ett tiotal officersfamiljer som kommit ungefär samtidigt till Ljungbyhed. "Alla hade hjälp i huset, någon flicka från orten som inte förstod det uppsvenska språket, det var förresten ömsesidigt. Hon behövdes, hushållsarbetet var tungrott, det fanns inga elektriska hjälpmedel av något slag. Ingen dammsugare, inget kylskåp utan ett "isskåp" av trä där isen i stora block fylldes på i en inbyggd plåtlåda uppifrån. Många hade inte vattenledning utan pump på gården. Ved skulle bäras in från vedboden till köksspisel och kakelugnar. Allt tvättades för hand i gammaldags tvättstugor ofta med jordgolv."

En gång i veckan badade damerna bastu på F 5, med kaffe och bullar efteråt hos än den ena än den andra.

Marie var kluven när det gällde flygningen, hon tyckte ibland att flygarna lekte som äventyrslystna skolpojkar.

"Dårar, tänkte hon med huvudet bakåtlutat där hon stod på backen och följde dem med ögonen. Också befolkningen stirrade upp, log och ruskade på huvudet. Snart kände man till vilka de var som snurrade runt där uppe och Marie kunde ibland höra beundrande kommentarer: Se, det var en looping. Det där heter fallande lövet. Och det där är en spin eller roll. Oj, nu störtar han visst, stackars påg. Nej, han bara låtsas. Dom måste förstås öva sig."

Tillvaron förmörkas när det inträffar haverier, vilket sker ofta, inte så sällan med dödlig utgång för den unge flygaren.

Anna Sparre siar också om Ljungbyheds framtid i boken: "Redan nu kort efter skolstarten, när allvar och olyckor blandat smolk i glädjebägaren, visade Ljungbyhed att orten tagit de unga flygarna till sitt hjärta.

I början hade urbefolkningen sett snett på flyget som inkräktat på heden där Skånska husarerna, Dragonerna och norra Skåningarna marscherat och galopperat i århundraden på landets största lägerplats. Men det var tack vare flyget som hela trakten skulle växa och blomstra."

Marie flyttar snart ifrån Ljungbyhed. Äktenskapet upplöses. Hon börjar studera medicin och blir färdig läkare lagom till finska vinterkriget 1939. Hon följer med Röda Korsets ambulans och gör en insats som kirurg på ett fältlasarett vid fronten.

Marie klarar sig själv helskinnad undan kriget och fortsätter sedan sin läkarbana i hemlandet, med en antydan om att hon kanske blir flottiljläkare någonstans.

En katt bland hermelinerna dök upp när skådespelerskan Annalisa Ericson (f.1913) flyttade till Ljungbyhed och bosatte sig under adress Storgatan 1.

I memoarboken MINA SJU LIV, som kom ut 1982 skildrar hon sina vedermödor som flygarhustru.

Annalisa Ericson, infödd stockholmare, var ett scenens barn. Hon kom in vid Operans balettskola när hon var fem år. Dansade i Ernst Rolfs revy redan 1920, började sedan sjunga och spela revy på olika stockholmsteatrar och film. Hon spelade med i Karl Gerhards och Kar de Mummas revyer, operetter och kommedier.

År 1941 var Annalisa Ericson på turné i landsorten och kom bland annat till Höganäs där hon uppträdde i folkparken. Efteråt blev hon inviterad på supé på Hotell Mollberg i Helsingborg av några vänner. På Mollberg fanns vid tillfället också några flygofficerare från Ljungbyhed. Hon blev bekant med en av dem, fänrik Uno von Segebaden. De blev häftigt förälskade i varandra och fortsatte att träffas. När Annalisa Ericsons skilsmässa från hennes förre man var klar 1942, gifte de sig. Vigselförrättare var Ingmar Bergmans far, kyrkoherde Erik Bergman. Nu skulle hon bosätta sig i Ljungbyhed och bli hemmafru. Hon hade redan besökt Ljungbyhed flera gånger och noterat att det stod hakkorsflaggor på en del bord i officerarnas rum. Hennes man hade dock inga nazistsympatier.

Hon var fast besluten att lyckas med sin nya existens: att bli flygarhustru, att bo med sin man var han än skulle bli stationerad, att acceptera alla småstadens ritualer.

Trots beslutet blev Ljungbyhed dock en c hock för Annalisa Ericson, som redan då var en kändis och en firad skådespelerska.

Så här skildrar hon mötet i MINA SJU LIV.

"Flyttlasset bar iväg till den minimala och oansenliga plats som hette Ljungbyhed. Det var en plötslig och genomgripande omställning att byta ut praktiskt taget hela ramen för mitt liv. Nya människor som jag inte alls kände. En liten plats att bo på där det strängt taget bara fanns en lantbod att handla i, ett bageri som sålde samma bullar varje dag och några få familjer att umgås med. Uttrycket "någorlunda efter rang herr överste" levde man upp till i den här lilla bigotta avkroken av världen."

Hon kom också på kaffekalas hos överstinnan Lundström och skildrar upplevelsen så här i memoarerna:

"När vi var på kaffekalas hos överstinnan fick jag en känsla av att fruarna var mer noga med titlarna än med kakorna. Jag var ju van att fika hur som helst, men här var det bokstavligen andra bullar. Man skulle stå i kakkön efter mannens rang. Uno råkade vara bland de yngre, och när jag felaktigt klev fram bland de första viskade en rolig tjej med ett ironiskt tonfall: "Glöm inte att du bara är löjtnantsfru, ställ dej långt bak i kön efter majorskan." Här gällde det tydligen att inte trampa fel, med risk att förpassas till livstids vistelse i helvetet."

Annalisa Ericson längtade snart tillbaka till Stockholm och scenen. Hon hade på våren när hon gifte sig blivit tillfrågad om hon ville ha en roll i Teaterbåten, som Gustav Wally skulle sätta upp och där hon skulle spela mot Nils Poppe. Nu ringde hon från Ljungbyhed till Gustav Wally och hörde sig för om möjligheten att få komma tillbaka till Stockholm och scenen. Jo, det gick utmärkt. "Jag visste att du skulle ringa så rollen ligger och väntar på dig", svarade Gustav Wally.

Så slutade Annalisa Ericsons äventyr i Ljungbyhed som blev något av ett Sibirien för "den saltaste bönan i stan".

Några bestående men fick hon tydligen inte av landsförvis-

ningen, tänker man när man 1990 ser henne i TV:s caféprogram sjunga och dansa för pensionärer tillsammans med Sickan Carlsson.

De fyra böckerna, som omspänner en tid av hundra år, från 1840-talet till 1940-talet, speglar inte bara samhället Ljungbyheds utveckling utan också människornas. Avlägsen är den auktoritäre ryttmästaren som i Piratens roman pekar med ridspöet på rekryten Andersson och bestämmer hans nya namn - ingen MO att gå till här inte! Närmare vår tid är den unga, firade skådespelerskan från storstan som sticker upp och ironiskt noterar rangordningen bland fruarna på kaffekalaset som något löjligt och föråldrat. En ny tid är på väg, en mer ~~xxxxx~~ demokratisk och människovänlig.

Olle Jadéus

Fredrik Böök: VIKTOR LEJON (Bonniers 1935)

Fritiof Nilsson Piraten: BOKHANDLAREN SOM SLUTADE BADA (Bonniers 1937

Anna Sparre: FLYKT UTAN VINGAR (AWE/Gebers 1982)

Annalisa Ericson: MINA SJU LIV (Norstedts 1982)